

Includ-EU

Expertiză regională și locală,
schimburi și angajament pentru o
mai bună coeziune socială în Europa.

Educație

The project is funded by the Asylum,
Migration and Integration Fund of
the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

GEMEENTE TILBURG

REGION OF CRETE
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

anci
toscana

www.includeu.eu

Acest proiect este finanțat prin fondul AMIF al Uniunii Europene

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM). Denumirile folosite și prezentarea materialelor din această publicație nu implică exprimarea vreunui punct de vedere din partea OIM cu privire la statutul juridic al unei țări, al unui teritoriu, al unui oraș sau al unei zone, sau al autorităților acestuia, sau cu privire la frontierele sau limitele sale.

OIM se angajează să respecte principiul conform căruia migrația umană și ordonată este în beneficiul migranților și al societății. În calitate de organizație interguvernamentală, OIM acționează împreună cu partenerii săi din comunitatea internațională pentru: a contribui la soluționarea provocărilor operaționale ale migrației; a promova înțelegerea problemelor legate de migrație; a încuraja dezvoltarea socială și economică prin migrație; și a susține demnitatea umană și bunăstarea migranților.

Această informare a fost finanțată de Fondul pentru azil, migrație și integrare al Uniunii Europene.

Conținutul acestei informări reprezintă doar punctul de vedere al autorului și este responsabilitatea exclusivă a acestuia. Comisia Europeană nu își asumă nicio responsabilitate în ceea ce privește utilizarea rezultată din informațiile pe care le conține.

Editor: Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Biroul de coordonare OIM pentru Mediterana
Casale Strozzi Superiore
Via L.G. Faravelli snc 00195, Roma
Telefon: +39 06 44 23 14 28
E-mail: iomrome@iom.int
Website: www.italy.iom.int

Această publicație a fost editată fără a fi revizuită oficial de către OIM.
Această publicație a fost editată fără aprobarea Diviziei Publicații (PUB) a OIM.
Această publicație a fost emisă fără traducere oficială de către divizia TRS.

Fotografia de pe copertă: www.pexels.com / Lum3n.com

© IOM 2021

Unele drepturi sunt rezervate. Aceste lucrări sunt disponibile sub [licența Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode) (CC BY-NC-ND 3.0 IGO).*

Pentru specificații suplimentare, consultați [Drepturile de autor și condițiile de utilizare](#).

Această publicație nu trebuie utilizată, publicată sau redistribuită în scopuri care urmăresc în primul rând obținerea de avantaje comerciale sau compensații bănești, cu excepția scopurilor educaționale, de exemplu pentru a fi inclusă în manuale școlare.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

CUPRINS

Introducere.....	5
Descrierea proiectului Includ-EU.....	5
Obiectivul informării.....	6
Accesul la educație în Planul de acțiune pentru integritate și incluziune.....	6

Educația: un drept de emancipare.....	7
--	----------

Accesul la educație și participare pentru resortisanții țărilor terțe în UE.....	8
---	----------

Impactul COVID-19 asupra accesului la educație pentru resortisanții țărilor terțe.....	9
Măsuri de atenuare.....	10
Răspunsul la criza din domeniul educației ca urmare a afluxului de persoane care fug din Ucraina.....	11

Accesul la educație în țările Includ-EU..	12
--	-----------

Grecia.....	13
Italia.....	14
Țările de Jos.....	16
România.....	17
Slovenia.....	18
Spania.....	19

CUPRINS

Promovarea unor politici și practici educaționale mai favorabile incluziunii pentru resortisanților țărilor terțe din Europa.....

20

Dezvoltarea capacității interculturale și formarea profesorilor.....

20

Limba.....

23

Consolidarea încrederii reciproce.....

25

Dezvoltarea competențelor interculturale.....

28

Nevoi specifice.....

30

Contribuția Includ-EU la educația incluzivă.....

32

Concluzii.....

33

Bibliografie.....

35

Introducere

Descrierea proiectului Includ-EU

Obiectivul Includ-EU este de a contribui la construirea unor societăți europene mai incluzive și mai coezive prin consolidarea schimbului transnațional de cunoștințe, a cooperării și a parteneriatelor între autoritățile locale și regionale din Grecia, Italia, Țările de Jos, România, Slovenia și Spania.

Includ-EU valorifică diversitatea expertizei și a abordărilor locale, precum și politicile și practicile existente în domeniul integrării. Finanțat de Fondul pentru azil, migrație și integrare al Uniunii Europene, proiectul se axează pe:

- a) îmbunătățirea cunoștințelor și a capacităților în vederea facilitării integrării resortisanților țărilor terțe (TCN);
- b) punerea în aplicare și evaluarea proiectelor-pilot care promovează integrarea resortisanților țărilor terțe la nivel regional și local;
- c) crearea unei rețele informale de regiuni și autorități locale cu diferite niveluri de expertiză.

Obiectivul informării

Unul dintre obiectivele specifice ale Includ-EU este de a spori cunoștințele și capacitățile actorilor locali și regionali de a pune în aplicare măsuri inovatoare de integrare, inclusiv prin analiza bunelor practici existente și prin formularea de recomandări politice tematice.

În acest sens, scopul acestei informări este de a prezenta situația accesului și participării la educație a resortisanților țărilor terțe în Grecia, Italia, Țările de Jos, România, Slovenia și Spania, punând accentul pe posibilele implicații pentru incluziunea socială. De asemenea, analizează bunele practici existente care contribuie la îmbunătățirea accesului la educație al resortisanților țărilor terțe și formulează recomandări privind politicile de educație incluzivă în UE.

Această informare este rezultatul cartografierii colaborative a parteneriatelor de succes între mai multe părți interesate, la mai multe niveluri și între sectorul public și cel privat în diferite dimensiuni ale incluziunii resortisanților din țările vizate de Includ-EU, în conformitate cu noul Plan de acțiune al UE privind integrarea și incluziunea 2021-27.

Accesul la educație în Planul de acțiune pentru integrare și incluziune

La sfârșitul anului 2020, Comisia Europeană a prezentat noul Plan de acțiune al UE privind integrarea și incluziunea 2021-2027 (denumit în continuare „Planul de acțiune”). În timp ce responsabilitatea pentru politicile de integrare revine în primul rând statelor membre, UE a instituit o mare varietate de măsuri de stimulare și sprijinire a autorităților naționale, regionale și locale, precum și a societății civile în eforturile lor de promovare a integrării. Actualul plan de acțiune stabilește prioritățile politicii de integrare a UE, propune acțiuni concrete, oferă îndrumări și definește oportunități de finanțare pentru a transpune politica în practică.

Accesul și participarea la educația formală reprezintă un factor-cheie care contribuie la integrare și care permite tuturor să se dezvolte, indiferent de sex și de mediul din care provin. Din acest motiv, educația este una dintre prioritățile politice identificate în planul de acțiune, alături de ocuparea forței de muncă, sănătate și locuințe. În mod specific, planul de acțiune subliniază necesitatea de a asigura o educație și o formare favorabile incluziunii, de la educația timpurie până la învățământul superior, în special printr-o recunoaștere mai rapidă a calificărilor, prin învățarea limbilor străine și printr-un acces mai mare la instrumentele online și digitale. Asigurarea unei educații mai accesibile este, de asemenea, un obiectiv-cheie al Planului privind educația digitală (2021-2027), o inițiativă politică a UE de sprijinire a tranziției și a adaptării la sistemele digitale de formare și educație.¹

¹ Analiza și cartografierea care urmează au fost întreprinse înainte de atacul Rusiei asupra Ucrainei și de urgența umanitară care a urmat.

Educația: un drept de emancipare

Accesul la educație este un **drept al omului** și, ca atare, ar trebui respectat indiferent de statutul economic sau juridic. Este important faptul că dreptul internațional recunoaște că valoarea participării la educație depășește aspectul strict material al învățării. Educația este, de fapt, un **drept de emancipare**, care permite tuturor indivizilor să devină membri activi ai societății și promovează înțelegerea și respectul reciproc.

Declarația Universală a Drepturilor Omului (articolul 26.2) stabilește că „orice persoană are dreptul la educație. Educația este gratuită, cel puțin în etapele elementare și fundamentale.” În plus, aceasta „este orientată spre dezvoltarea deplină a personalității umane și spre consolidarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale”.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice și sociale (articolul 13.1) prevede că „educația trebuie să permită tuturor persoanelor să participe efectiv la o societate liberă, să promoveze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să promoveze activitățile Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii”.

Mai precis, educația este crucială pentru a **emancipa adulții marginalizați, în special femeile, și pentru a proteja copiii** împotriva riscurilor de exploatare. De asemenea, permite dezvoltarea personalității și a abilităților personale la **potențialul maxim**, cu beneficii socio-economice în cascadă pentru toți. În acest sens, Convenția cu privire la drepturile copilului (articolul 28.1) prevede că dreptul copilului la educație se realizează prin învățământul primar obligatoriu și gratuit și prin asigurarea accesului tuturor la diferite forme de învățământ superior.

Abordarea nevoilor educaționale ale resortisanților țărilor terțe este, de asemenea, esențială pentru realizarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD). ODD 4 constă în „asigurarea unei educații incluzive și echitabile de calitate și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți”. Acest obiectiv este strâns legat de migrație ca motor puternic al dezvoltării durabile pentru migranți și comunitățile acestora. De fapt, educația poate facilita integrarea socio-economică a copiilor migranților și le poate îmbunătăți mijloacele de trai la vârsta adultă.

În conformitate cu dreptul internațional, dreptul Uniunii Europene (UE) (Directiva 2011/95/UE, art. 27.2) recunoaște în mod explicit accesul la educație ca fiind un **drept al beneficiarilor adulți de protecție internațională**. Mai exact, „Statele membre permit accesul adulților cărora li s-a acordat protecție internațională la sistemul de învățământ general, la cursuri de perfecționare sau de reconversie profesională, în aceleași condiții ca și resortisanților țărilor terțe cu ședere legală.”

Prin educație, statele investesc în potențialul tuturor persoanelor care trăiesc pe teritoriul lor, inclusiv resortisanții țărilor terțe. Pe lângă faptul că este o condiție prealabilă pentru o mai mare mobilitate socială, accesul la educație al resortisanților țărilor terțe **contribuie direct la revitalizarea economiilor societăților gazdă**. Accesul la educație, prin urmare, îmbogățește comunitățile de primire, colegii și societatea în general.

Accesul la educație și participare pentru resortisanții țărilor terțe în UE

Mobilitatea umană este o caracteristică definitorie a societăților noastre. Din acest motiv, transformarea sistemelor educaționale în sisteme mai favorabile incluziunii a devenit un obiectiv esențial pentru UE și statele sale membre. Strategia Europe 2020 recunoaște rolul învățământului superior în realizarea agendei UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Planul de acțiune al UE privind integrarea și incluziunea include educația și formarea profesională printre prioritățile sale politice de bază. Recomandarea Consiliului din 2018 privind promovarea valorilor comune, a educației incluzive și a dimensiunii europene a predării subliniază importanța asigurării unui acces efectiv și egal la o educație de calitate pentru toți elevii. În plus, ca parte a rolului său de sprijin în domeniul politicii educaționale, Comisia Europeană este membră a Procesului de la Bologna, o cooperare interguvernamentală a 48 de țări, inclusiv a tuturor statelor membre ale UE, în vederea creării unui Spațiu european al învățământului superior (SEIS) și a îmbunătățirii accesului la învățământul superior pentru grupurile subreprezentate.

Deși toate politicile naționale de integrare recunosc importanța educației pentru incluziunea socială a resortisanților țărilor terțe, persistă lacune considerabile în ceea ce privește punerea în aplicare a politicilor și accesul la educație. Raportul din 2018 privind punerea în aplicare a Procesului de la Bologna arată că, în întregul SEIS, ratele de participare și de finalizare a studiilor studenților proveniți din familii de migranți sunt mai mici decât cele ale studenților din țară, indiferent dacă aceștia au sosit recent sau nu sau aparțin grupului de migranți din prima sau a doua generație (Agenția Executivă pentru Educație și Cultură Europeană, 2018).

Elevii proveniți din familii de migranți tind să se confrunte cu dificultăți mai mari în educație și să rămână în urma colegilor lor non-migranți, în ciuda unor atitudini în general mai pozitive față de învățare (OCDE, 2021b). Mai precis, putem identifica bariere în calea accesului la educație și bariere în calea participării la educație. Obstacolele în calea accesului împiedică resortisanții țărilor terțe să se înscrie în învățământul formal; obstacolele în calea participării împiedică implicarea efectivă în educație, inclusiv în aspectele sociale ale acesteia.

Printre barierele în calea accesului și participării la educație cu care se confruntă studenții resortisanți ai țărilor terțe din țările Incluziune-EU se numără:

- **provocări legate de accesul și învățarea limbilor străine**, inclusiv nivelul scăzut de cunoaștere a limbii țării gazdă, familiaritatea cu cultura și sistemul educațional local;
- **bariere socio-economice**: lipsa rețelelor de sprijin, inclusiv a părinților sau a îngrijitorilor care vorbesc limba țării gazdă și care pot sprijini procesul de învățare al copiilor; imposibilitatea de a finanța învățământul superior sau imposibilitatea de a combina munca și studiile; stigmatizarea sau discriminarea;
- **mobilitatea migranților și a copiilor care fac obiectul procedurilor de relocare și/sau riscul de segregare pentru familiile care locuiesc în centre de primire sau în zone izolate, departe de școlile publice sau mixte**;
- **obstacole în ceea ce privește recunoașterea calificărilor, care împiedică continuitatea învățării și fac ca abilitățile valoroase să nu fie recunoscute în țara gazdă**;
- **cerințe juridice și politice**: toate statele membre ale UE, cu excepția Greciei, au ratificat Convenția de la Lisabona privind recunoașterea calificărilor (LRC), care stabilește un cadru juridic pentru recunoașterea calificărilor obținute în țara de origine. Cu toate acestea, LRC nu a fost pe deplin pusă în aplicare, în special în ceea ce privește stabilirea cadrelor juridice naționale și a procedurilor de evaluare a calificărilor titularilor de protecție internațională care nu pot face dovada deplină a studiilor lor anterioare. În plus, de multe ori, nevoile

educaționale specifice ale migranților nu sunt integrate în mod consecvent în politicile educaționale naționale și locale.

Cercetările au arătat că, cu cât elevii imigranți sunt mai în vârstă la sosirea în țara gazdă, cu atât scorul lor este mai mic în cadrul Programului OCDE pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA). În plus, imigranții din prima și a doua generație au mai puține șanse de a intra sau de a absolvi învățământul terțiar în comparație cu colegii lor nativi (OCDE, 2021b).

În timp ce accesul la educație în țara gazdă reprezintă o provocare pentru majoritatea migranților, tinerii refugiați se confruntă cu obstacole specifice. Potrivit statisticilor Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), doar 1 % dintre refugiați au reușit să se înscrie în învățământul superior la nivel global, în comparație cu aproximativ 36 % dintre tinerii din lume și 40 % în UE (OIM, 2019).

Barierele în calea accesului la educație afectează profund învățarea, dezvoltarea personală și perspectivele de angajare ale studenților resortisanți ai țărilor terțe. Eforturile de îmbunătățire a participării acestora la educație sunt fundamentale pentru a le asigura bunăstarea și pentru a contribui la incluziunea și coeziunea socială.

Impactul COVID-19 asupra accesului la educație pentru resortisanții țărilor terțe

Situația de urgență în domeniul sănătății COVID-19 are un impact profund asupra accesului la educație, în special pentru persoanele aflate în condiții sociale defavorizate, inclusiv pentru elevii resortisanți ai țărilor terțe.

Pandemia a afectat 1,5 miliarde de elevi din întreaga lume, inclusiv elevi migranți și strămutați (UNESCO, 2020). În toate țările Includ-EU, școlile s-au confruntat cu închideri intermitente și au fost nevoite să mute activitățile online. Acest lucru a perturbat procesul de învățare al elevilor, cu un impact disproporționat asupra copiilor marginalizați. Măsurile de învățare la distanță au exacerbat inegalitățile existente în ceea ce privește accesul la educație, expunând copiii resortisanți ai țărilor terțe la un risc ridicat de excluziune educațională și socială.

În primul rând, copiii de vârstă școlară, resortisanți ai țărilor terțe nu au adesea acces la **echipamente și facilități** adecvate pentru a participa la cursuri de la distanță. În timp ce învățarea la distanță rămâne un instrument important, aceasta nu este întotdeauna o alternativă viabilă pentru studenții resortisanți ai țărilor terțe, care locuiesc în centre de primire a refugiaților și pentru cei care provin din gospodării cu venituri reduse. Conform celor mai recente date ale OCDE, elevii cu părinți imigranți au mai puține șanse decât colegii lor cu părinți nativi de a avea acces la un computer și la o conexiune la internet acasă (OCDE, 2020a). Elevii cu părinți imigranți sunt, de asemenea, mai predispuși să nu aibă un loc liniștit pentru a studia (OCDE, 2020b). În plus, dificultățile financiare agravate de pandemie au făcut ca echipamentul tehnologic necesar să fie inaccesibil pentru multe gospodării ale resortisanților țărilor terțe.

În al doilea rând, elevii din gospodăriile resortisanților țărilor terțe au tendința de a nu beneficia de **sprijin suplimentar pentru învățare la domiciliu**. Părinții și îngrijitorii resortisanți ai țărilor terțe au, în medie, un nivel de educație mai scăzut și resurse socio-economice mai slabe, o cunoaștere limitată a limbii locale și o înțelegere mai redusă a sistemului educațional (OCDE, 2020a). Prin urmare, elevii resortisanți ai țărilor terțe care învață la distanță se confruntă adesea cu dificultăți suplimentare în comparație cu colegii lor cu părinți nativi. În mod similar, țările din Includ-EU au raportat dificultățile întâmpinate de cadrele didactice în menținerea contactului cu familiile resortisanților țărilor terțe în timpul închiderilor de școli.

Pandemia are un impact negativ și asupra **învățării adulților**. Deși au fost puse în aplicare instrumente și metodologii inovatoare, învățarea online s-a dovedit a fi dificilă pentru resortisanții țărilor terțe cu un nivel de educație scăzut, în special pentru cei care încep să învețe limba țării gazdă. În plus, consecințele

financiare ale situației de urgență din domeniul sănătății au dus la o siguranță redusă a locului de muncă pentru resortisanții țărilor terțe și, prin urmare, la o probabilitate mai mare de a se confrunța cu probleme emoționale, financiare sau practice care interferează cu capacitatea lor de a se concentra și de a învăța.

Restricțiile privind mobilitatea au avut, de asemenea, un impact asupra **studenților internaționali**, atât în țările de origine, cât și în cele de destinație. Potrivit datelor OCDE (2021a), numărul primelor permise eliberate studenților internaționali a scăzut semnificativ în 2020 din cauza restricțiilor de mobilitate. În ceea ce privește situația celor blocați în țările de destinație, în Italia, de exemplu, organizațiile diasporei au fost nevoite să sprijine financiar studenții absolvenți și postuniversitari care și-au pierdut locurile de muncă și nu au putut părăsi țara din cauza restricțiilor de mobilitate.

Inegalitățile în domeniul educației, exacerbate de pandemia COVID-19, **vor avea consecințe pe termen lung** asupra integrării și responsabilizării resortisanților țărilor terțe, inclusiv scăderea calității educației, mai puțină siguranță a locului de muncă, pierderea diversității în școli și la locul de muncă, creșterea șanselor de epuizare, probleme de sănătate mintală, stres și nemulțumire în rândul elevilor, performanțe școlare mai slabe, rate mai mari de abandon școlar (OCDE, 2020a).

În timp ce pierderea potențială a învățării ca atare poate fi în mare măsură temporară, alte elemente asociate cu absența școlii tradiționale, cum ar fi aspirațiile educaționale mai scăzute, dezangajarea din sistemul școlar, izolarea socială și singurătatea pot avea un impact pe termen lung asupra rezultatelor elevilor resortisanți ai țărilor terțe.

Măsuri de atenuare

În acest context, țările Includ-EU au încercat să atenueze efectele pandemiei asupra accesului la educație al resortisanților țărilor terțe.

Instituțiile de învățământ din toate țările s-au adaptat rapid la această situație fără precedent și au înființat **cursuri online**. În Slovenia, de exemplu, școlile au reușit să adapteze procesul de învățare la nevoile elevilor prin diferite forme de sprijin individual și de grup. Din păcate, din motivele explicate mai sus, învățarea la distanță a continuat să nu fie o opțiune viabilă pentru elevii mai puțin avantajați și pentru familiile acestora.

În acest sens, Italia a promovat măsuri de **sprijinire a familiilor** pentru a face față noilor aranjamente și pentru a crea condiții pentru rezultate mai bune în materie de educație în ciuda detenției. Printre aceste măsuri s-au numărat vouchere pentru echipamente IT, servicii de baby-sitting sau programe de grădiniță pe timp de vară, timp liber suplimentar de la locul de muncă pentru un părinte pe gospodărie. Cu toate acestea, aceste măsuri au fost limitate în timp și în disponibilitate, iar concediile speciale au avut repercusiuni negative asupra ocupării forței de muncă feminine. În mod similar, în Spania, comunitățile autonome au elaborat măsuri de atenuare a provocărilor provocate de pandemie, printre care se numără angajarea mai multor profesioniști în domenii precum educația și serviciile publice, acordarea de sprijin familiilor pentru achiziționarea de calculatoare și extinderea facilităților de sănătate, educație și servicii sociale.

În cele din urmă, este, de asemenea, important de subliniat faptul că și colaborarea dintre instituțiile de învățământ, societatea civilă și sectorul privat a permis implementarea unor proiecte și inițiative de atenuare a efectelor situației de urgență asupra accesului la educație al resortisanților țărilor terțe, unele dintre acestea fiind prezentate în următoarele secțiuni ale acestei informări.

Răspunsul la criza din domeniul educației ca urmare a afluxului de persoane care fug din Ucraina

Atacul Rusiei asupra Ucrainei a provocat o **criză umanitară fără precedent în Europa**. Pentru a oferi o protecție rapidă și eficientă celor care fug din Ucraina, Comisia Europeană a solicitat insistent activarea **Directivei privind protecția temporară**. În conformitate cu directiva, persoanele eligibile vor primi protecție imediată, inclusiv protecția drepturilor de ședere, accesul pe piața muncii, accesul la locuință, asistență socială, asistență medicală sau de altă natură și mijloace de subzistență. **Toți copiii care fug din calea războiului din Ucraina vor beneficia de protecție deplină și de acces la educație și asistență medicală**. Copiii neînsoțiți și adolescenții vor beneficia, de asemenea, de tutelă legală (Comisia Europeană, 2022).

Criza umanitară actuală a generat o **criză a educației**. Statele, autoritățile locale și organizațiile neguvernamentale trebuie să își coordoneze răspunsul pentru a asigura **continuitatea educației** și un **mediu de învățare protector** pentru copiii afectați de război. Aceasta include, de asemenea, **asistarea și integrarea în sistemele naționale de educație atât a elevilor, cât și a profesorilor care fug din Ucraina**.

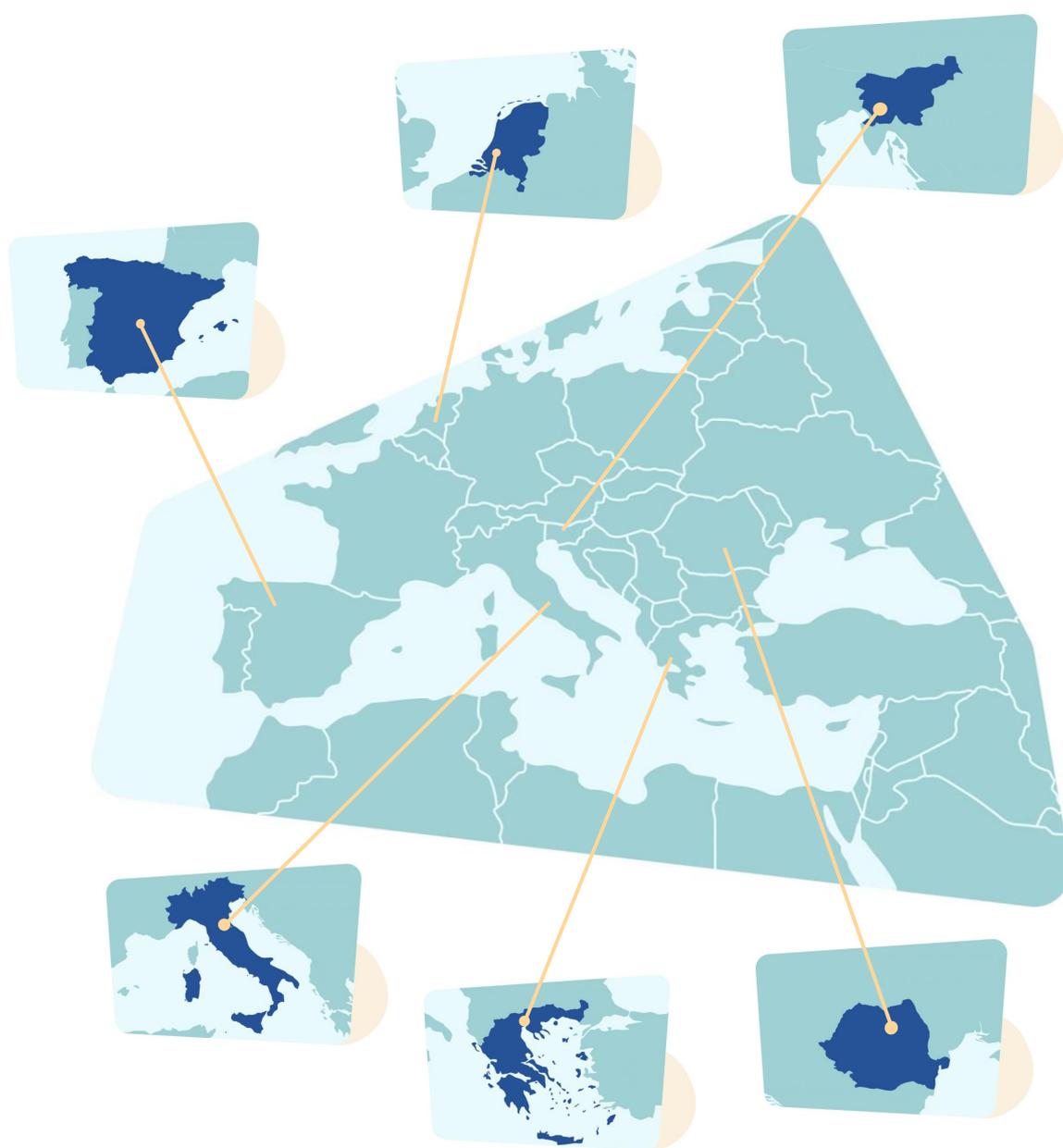
UNESCO a anunțat că sprijinul pentru continuitatea învățării prin intermediul **Coaliției globale pentru educație**, creată în 2020 ca răspuns la provocările legate de învățământul la distanță în timpul urgenței **COVID-19** (UNESCO, 2022).

În plus, UNESCO cartografiază, de asemenea, modul în care țările din Europa și nu numai răspund nevoilor educaționale ale refugiaților ucraineni (UNESCO, 2022). Măsurile implementate până în prezent includ măsuri de tranziție, integrarea directă în sistemele naționale de educație, adaptarea limbii și a curriculumului, sprijin psihologic, formarea și acreditarea profesorilor, pe lângă alte acțiuni întreprinse pentru a asigura înregistrarea, certificarea și sprijinul financiar (UNESCO, 2022).

Unele inițiative au inclus, de asemenea, **opțiuni de învățământ la distanță** în limba ucraineană pentru a sprijini elevii ucraineni refugiați în **tranziția către un mediu educațional și lingvistic diferit** (UNESCO, 2022), valorificând instrumentele și capacitățile **dezvoltate în timpul pandemiei**.

Accesul la educație în țările Includ-EU

Deși țările Includ-EU se confruntă cu provocări comune atunci când vine vorba de asigurarea accesului resortisanților țărilor terțe la educație, merită evidențiate unele particularități importante la nivel de țară, bazate pe istoricul migrației, pe caracteristicile socio-economice generale și pe politicile naționale de protecție socială.

Grecia

Cadrul legislativ elen (Legea 1566/1985, Legea 2910/2001) garantează accesul la învățământul obligatoriu pentru toți copiii cu vârste cuprinse între 6 și 15 ani, indiferent de naționalitatea și de statutul de reședință al părinților lor. Potrivit ultimelor date înregistrate de Autoritatea Elenă de Statistică (ELSTAT), în anul școlar 2018-2019, un total de 1.461.857 de elevi au fost înscriși în sistemul de învățământ formal. Dintre aceștia, 54.137 erau resortisanți ai țărilor terțe și 28.696 erau înscriși în școala primară (ELSTAT, 2019).

Schema educațională grecească pentru educația refugiaților este compusă din facilități de primire și educație, numite DYEP și localizate în cea mai mare parte în centrele de primire, clase de primire (în unitățile școlare), reconsolidarea claselor de îndrumare (în unitățile școlare) (AIDA, 2021).

Deși au fost luate măsuri inovatoare pentru a facilita accesul la sistemul educațional grecesc, frecventarea și performanțele copiilor care nu vorbesc limba greacă sunt încă îngreunate de mai mulți factori.

Potrivit raportului din martie 2021 al Avocatului Poporului din Grecia privind integrarea în educație, numărul copiilor care locuiesc în centrele de primire și identificare (RIC) și în facilități (tabere) și care sunt înscriși în școli este departe de prezența reală, cu o creștere a abandonului școlar legată de disfuncționalitățile sistemului. Printre acestea s-au numărat punerea în aplicare parțială a programului DYEP, lipsa cadrelor didactice, probleme de transport pentru a ajunge la școli, lipsa vaccinurilor, întâzieri administrative și restricții de circulație legate de COVID, precum și echipamente inadecvate pentru învățământul la distanță.

În plus, un studiu recent a sugerat că clasele DYEP contribuie mai degrabă la segregare și stigmatizare decât la integrarea educațională a elevilor refugiați. De asemenea, părinții și-au exprimat îngrijorarea cu privire la atitudinile xenofobe și au amenințat că vor ocupa școlile (Simopoulos și Alexandridis, 2019).

În cele din urmă, în Grecia, resortisanții țărilor terțe se confruntă cu o lipsă semnificativă de oferte de educație preșcolară, de învățământ secundar superior și de formare profesională.

Italia

Articolul 34 din Constituția italiană prevede că „școlile sunt deschise tuturor” și recunoaște dreptul fundamental la educație. În conformitate cu articolul 38 din Legea consolidată privind imigrația (TUI), educația trebuie să fie garantată tuturor resortisanților țărilor terțe prezenți în Italia, inclusiv formarea, accesul la servicii și participarea la viața școlară; același articol pune accentul, de asemenea, pe valoarea educației interculturale, pe diferențele lingvistice și pe respectul reciproc.

Sistemul educațional italian este caracterizat de o creștere constantă a numărului de studenți non-italiani. La sfârșitul anului 2018, 9,7% dintre elevi aveau un trecut migrator.² Cu toate acestea, nivelul de educație superior al resortisanților țărilor terțe este, în general, mai scăzut decât cel al resortisanților.³ Acest decalaj este și mai mare între femeile resortisanți ai țărilor terțe și femeile autohtone. De asemenea, este mai probabil ca resortisanții țărilor terțe să părăsească timpuriu școala, în comparație cu nativii.⁴

Pentru a evita segregarea și a favoriza incluziunea, în Italia, prezența elevilor străini este limitată la 30 % în fiecare clasă.⁵

În Italia, accesul resortisanților țărilor terțe la învățământul superior este asigurat de mai multe părți interesate. Ministerul de Interne și Ministerul Educației se bazează pe expertiza sectorului învățământului superior atunci când implementează programe pentru acest grup țintă și finanțează extinderea celor mai bune practici existente. Centrele provinciale de educație pentru adulți (CPIA) oferă cursuri de limba italiană. CPIA sprijină coeziunea socială și prin colaborarea cu centrele de ocupare a forței de muncă și alte agenții de ocupare a forței de muncă, cu instituțiile de formare profesională și cu regiunile. Nu în ultimul rând, sectorul privat joacă un rol fundamental în procesul educațional și în plasarea unui loc de muncă, prin oferirea de stagii și ucenicii.

Birocrația și procedurile îndelungate reprezintă o povară uriașă pentru resortisanții țărilor terțe care încearcă să aibă acces la sistemul educațional italian, în special atunci când vine vorba de recunoașterea calificărilor obținute în afara UE.

Pe lângă procedurile administrative împovărătoare, barierele lingvistice au ca rezultat dificultăți considerabile în recuperarea întârzierilor școlare, precum și abandonul școlar timpuriu. Barierele lingvistice afectează, de asemenea, familiile elevilor resortisanților țărilor terțe, care se străduiesc adesea să se descurce în procedurile administrative

²Potrivit ANSUL (Registrul Național al Elevilor și Absolvenților), acești 9,7% reprezintă aproximativ 850.000 de elevi cu un trecut migrator; 63% dintre aceștia sunt născuți în Italia (peste 10% în grădinițe și școli primare, 9,6% în școala secundară inferioară/mediu și 7,0% în școala secundară superioară/liceu).

³Conform datelor Eurostat (2015-2016), în medie, nivelul de educație superioară al resortisanților țărilor terțe (ISCED 5-8) este mai scăzut decât cel al cetățenilor. Decalajul dintre nivelul de studii superioare al resortisanților țărilor terțe și cel al cetățenilor italieni este prezent în Italia (1 % față de 4 %) și este chiar mai mare în rândul femeilor (9 % față de 11 %). Decalajul se adâncește odată cu vârsta: procentele de resortisanți ai țărilor terțe cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani cu studii superioare sunt chiar mai mici în comparație cu omologii lor nativi (Italia: 28 procente comparativ cu 12 procente).

⁴24,3 % dintre resortisanții țărilor terțe în comparație cu 10,1 % dintre cetățenii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani din UE au absolvit învățământul inferior (ISCED 0-2) (Eurostat, 2015-2016).

⁵ Această limită a fost stabilită de Ministerul Educației, Universității și Cercetării (MIUR) și nu se aplică în trei cazuri: 1) atunci când elevii străini cunosc deja fluent limba italiană (de exemplu, pentru străinii născuți în Italia sau care și-au început cariera educațională în școli italiene); 2) atunci când sunt străini fără o cunoaștere adecvată a limbii italiene care au nevoie de asistență specifică din motive de continuitate educațională; 3) în cazul claselor deja formate în ultimul an.

complexe de înscriere la școală. Potrivit celui mai recent Raport privind studenții străini în Italia (MIUR, 2019), peste 40 % dintre elevii de paisprezece ani cu cetățenie non-italiană sunt în urmă în ceea ce privește educația.

Indicatorul european de părăsire timpurie a educației și formării profesionale (ELET) arată că elevii străini sunt cei care prezintă un risc mai mare de abandon școlar, cu un număr egal cu 32,8 % față de o medie națională de 13,8 % (mai mare decât ținta europeană pentru 2020, egală cu 10 %) (MIUR, 2019).

În cele din urmă, trebuie luate în considerare și barierele economice, în special în ceea ce privește învățământul superior: costurile universității (costuri directe, cum ar fi taxele universitare, cazarea, transportul; și costuri indirecte, cum ar fi faptul că studenții nu lucrează în mod normal în timpul studiilor) sunt adesea inaccesibile, în special pentru familiile de imigranți mai vulnerabile.

Alte bariere includ lipsa de sprijin din partea familiei și a prietenilor; un nivel mai scăzut de capital social; un decalaj personal, dar și familial între imigranți și studenții italieni (care nu sunt legate doar de calificările părinților, ci și de capitalul cultural simbolic al acestora); mai multe probleme legate de limbă și implicațiile lor simbolice. Cu toate acestea, în ciuda existenței acestor bariere, prezența tinerilor studenți imigranți în universitățile italiene este în creștere semnificativă.

Țările de Jos

În Țările de Jos, educația este obligatorie pentru copiii cu vârste cuprinse între cinci și 16 ani, indiferent de statutul de imigrant al copilului.

La sosirea în Țările de Jos, copiii mai mici sunt de obicei înscriși în școlile publice, unde se presupune că vor învăța rapid limba olandeză. Cei care au nevoie de o atenție mai concentrată pot fi înscriși la o școală pregătitoare internațională axată pe învățarea intensivă a limbii înainte de a se alătura unei școli publice cu alți copii olandezi.

Copiii care își termină studiile în Țările de Jos până la vârsta de 18 ani și primesc un permis de ședere sunt, în general, scutiți de obligația de a trece examenul de integrare de stat.

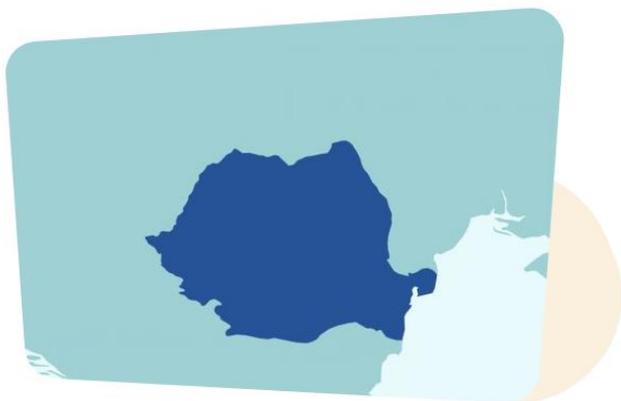
În 2018, un studiu a constatat că 99 la sută dintre copiii care locuiesc în centrele de azil frecventează școala (Advance-Impact, 2018). Cu toate acestea, în practică, solicitanții de azil tind să fie mutați de mai multe ori în diferite centre de primire și de azil pe parcursul primilor ani petrecuți în Țările de Jos. Acest lucru poate cauza perturbări în ceea ce privește educația copilului, rețeaua socială și progresul general de integrare.

În ceea ce privește educația adulților, sistemul olandez de integrare permite titularilor de permise de ședere să își finalizeze studiile în timp ce lucrează, într-un efort de încurajare a autosuficienței durabile. În funcție de nivelul de educație, titularii de permise de ședere pot fi obligați să promoveze examenul de integrare olandez înainte de a-și începe studiile. Întrucât multe universități din Țările de Jos oferă cursuri în limba engleză, este posibil ca migrații să nu fie obligați să aibă un anumit nivel de olandeză pentru a îndeplini condițiile de admitere.

În cazul refugiaților relocați, ambiția și capacitatea acestora de a studia în Țările de Jos sunt stabilite înainte de sosire, pentru a facilita admiterea la instituția de învățământ corespunzătoare. Etapele administrative, cum ar fi validarea calificărilor, accesul la finanțare pentru studenți, procedurile de admitere și cursurile de tranziție pot dura luni de zile. Prin urmare, cu cât se fac mai repede aranjamentele, cu atât mai ușor este pentru refugiați să înceapă sau să reia educația la sosire. În schimb, în cazul solicitanților de azil cu vârsta de peste 18 ani, este (aproape întotdeauna) necesar un permis de ședere pentru a se înscrie în mod oficial în sistemul de învățământ. Spre deosebire de cazurile de relocare care, în general, beneficiază de un proces mai rapid, solicitanții de azil trebuie să aștepte luni sau ani de zile pentru a obține permisul de ședere. Ulterior, aceștia trebuie să parcurgă etapele administrative de învățare a limbii olandeze, de validare a calificărilor lor străine, de absolvire a cursurilor de tranziție și de îndeplinire a criteriilor de admitere.

România

Accesul la educație poate fi o provocare serioasă pentru persoanele din România, în special pentru grupurile defavorizate. Statisticile arată că rata de școlarizare scade odată cu creșterea vârstei. În medie, 4 % dintre cei care au vârsta legală pentru a frecventa școala nu o fac, în principal din cauza sărăciei (Mosora și Mosora, 2013).

Sistemul educațional național include instituții de învățământ publice, private și confesionale autorizate sau certificate. Resortisanții țărilor terțe cu permis de ședere în România au acces neîngrădit la toate activitățile școlare și educaționale, inclusiv la formare profesională și la burse.

Inspectoratele Școlare Județene organizează cursuri de limba română pentru toți migranții cu ședere legală în țară. La sfârșitul cursului pregătitor de limbă, o comisie desemnată de Ministerul Educației Naționale evaluează nivelul atins și eliberează gratuit un certificat de limbă. Cursurile pot fi organizate, de asemenea, de ONG-uri sau de alte entități care oferă asistență migranților (de exemplu, organizații internaționale, universități).

Titularii de protecție internațională au acces la toate formele de învățământ în aceleași condiții stabilite prin lege pentru cetățenii români.⁶ Dacă se înscriu în programul de integrare coordonat de Inspectoratul General pentru Imigrări (GII), au acces la cursuri de limba română și la sesiuni de orientare.

Principalele provocări identificate în ceea ce privește accesul la sistemul educațional sunt procedurile birocratice împovărătoare, barierele lingvistice, recunoașterea diplomelor și/sau a certificatelor de studii, lipsa resurselor materiale, care este din ce în ce mai relevantă din cauza pandemiei COVID-19, diferențele culturale.

⁶ Informațiile sunt disponibile pe acest website oficial <https://igi.mai.gov.ro/en/>.

Slovenia

În Slovenia, toți copiii, indiferent de statutul lor de migranți, au dreptul de a se înscrie la școala primară și secundară în aceleași condiții ca și cetățenii sloveni.

Slovenia a elaborat mai multe documente cheie pentru incluziunea copiilor migranți prin intermediul educației. Printre acestea, *Liniile directoare pentru integrarea copiilor migranți în grădinițe și școli* definesc o „abordare incluzivă pentru realizarea dreptului la educație al copiilor migranți în vederea integrării lor cu succes și a contribuției la o societate interculturală”. Legea privind grădinițele nu menționează în mod specific resortisanții țărilor terțe, dar afirmă că educația preșcolară ar trebui să se desfășoare în conformitate cu principiile egalității de șanse pentru toți copiii și părinții, ținând cont de diferențele dintre copii, de dreptul de a alege și de dreptul de a fi diferit.⁷

La sosirea în Slovenia, copiii migranților pot avea acces, pe lângă programa școlară obișnuită, la sprijin lingvistic și de învățare suplimentar. *Regulamentele privind normele și standardele de implementare a programelor educaționale* în învățământul secundar (2010) stabilesc obligația liceelor de a organiza cursuri de limba slovenă finanțate de Ministerul Educației, Științei și Sportului. Pentru elevii de liceu, cursurile de limbi străine sunt oferite doar în primii doi ani de învățământ în Slovenia.

În ceea ce privește solicitanții de azil și accesul acestora la educație, potrivit raportului AIDA, solicitanții de azil și copiii nu se confruntă cu obstacole considerabile în ceea ce privește accesul la școlile primare. Cu toate acestea, solicitanții de azil îndeplinesc rareori criteriile formale pentru a se înscrie la liceu. Din acest motiv, în 2016, Institutul sloven pentru educația adulților a adoptat programul „*Alfabetizare în slovenă pentru adulții vorbitori de alte limbi, cu o contribuție pentru copiii solicitanți de azil cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani*”, pentru a promova includerea acestora în programele școlare pentru adulți. Conform constatărilor MIPEX, familiile și școlile de migranți primesc puțin sprijin pentru a promova integrarea socială a elevilor migranți (MIPEX, 2020).

Sistemul educațional sloven a elaborat numeroase orientări și inițiative personalizate pentru a aborda barierele cu care se confruntă resortisanții țărilor terțe în ceea ce privește accesul la educație. Deși există mai multe bune practici în vigoare, cele mai mari provocări rămân lipsa unei abordări instituționale integrate, a unei finanțări și a unei difuzări a bunelor practici în întreaga țară.

⁷ Articolul 3 din legea privind grădinițele, www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO447, traducere neoficială în EN: www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Zakonodaja/EN/Kindergarten-act_ZVrt_EN_16-04-2019.pdf

Spania

Educația este recunoscută ca un drept fundamental de către Constituția spaniolă (art. 27) și ca fiind constitutiv pentru libertate, egalitate și democrație.

Legea organică 2/2009 privind drepturile și libertățile străinilor în Spania și integrarea socială a acestora se referă în mod explicit la accesul la educație ca parte a „integrării sociale a imigranților prin politici transversale destinate tuturor cetățenilor”. Toți străinii cu vârsta sub 18 ani au acces la educație de bază, gratuită și obligatorie. În plus, orice migrant rezident în Spania are acces „la celelalte etape educaționale post-obligatorii, la obținerea calificărilor corespunzătoare și la

sistemul public de burse în aceleași condiții ca și spaniolii”.

Educația, la fel ca și politicile sociale, sunt de competența comunităților autonome, care sunt responsabile de conceperea, implementarea și evaluarea acestora. Organizațiile sociale și sectorul privat, în special companiile, au, de asemenea, un rol special în asigurarea accesului la educație.

Cele mai recente date furnizate de Institutul Național de Statistică din Spania (INE) privind educația și migrația datează din 2016. În învățământul primar și secundar au fost înscriși în total 716.736 de elevi străini, ceea ce reprezintă 16 % din populația străină. În același an, un sondaj privind activitățile educaționale realizat de aceeași organizație a arătat că 3.241.404 străini din Spania au declarat că au desfășurat o activitate educațională în ultimii 12 ani (INE, 2017).

Promovarea unor politici și practici educaționale mai favorabile incluziunii pentru resortisanților țărilor terțe din Europa

Țările din cadrul Includ-EU au pus în aplicare o gamă largă de inițiative menite să încurajeze accesul și participarea la educație a resortisanților țărilor terțe. Printre măsuri se numără consolidarea capacităților care vizează cadrele didactice și comunitățile școlare, cursuri de limbi străine suplimentare, acțiuni care vizează consolidarea încrederii reciproce, inclusiv mentoratul și sprijinul de la egal la egal, dezvoltarea competențelor și proiecte care răspund unor nevoi de învățare specifice. Este important de menționat că fiecare inițiativă oferă un exemplu practic despre cum este posibil să se facă progrese pozitive în direcția unor sisteme educaționale naționale mai incluzive și mai diverse, de care să beneficieze atât elevii din cadrul resortisanților țărilor terțe, cât și societatea în general.

1. Dezvoltarea capacității interculturale și formarea profesorilor

În timp ce toate țările Includ-EU au pus în aplicare măsuri pentru a face ca învățământul obligatoriu să fie mai incluziv, realitatea din teren arată că punerea în aplicare deplină a acestor măsuri se dovedește a fi o provocare. Profesorii și personalul școlar trebuie să se confrunte cu o formare specializată limitată și cu orientări practice privind modul de gestionare a comunicării interculturale și să se asigure că diferențele nu devin surse de conflict. Educatorii se confruntă, de asemenea, cu diverse obstacole, deoarece trebuie să învețe să se adapteze pentru a răspunde nevoilor psihosociale ale copiilor ale căror vieți au fost dezrădăcinate de situații de criză, asigurându-se în același timp că ceilalți elevi contribuie la crearea unui mediu primitor în clasă.

Ca răspuns la aceste provocări, țările Includ-EU au dezvoltat inițiative de consolidare a capacităților destinate profesorilor și comunităților școlare. Prin intermediul acestor inițiative, personalul didactic beneficiază de o formare specifică privind modul în care să se implice în relația cu elevii cu medii culturale diverse și să îi ajute să își dezvolte potențialul. Personalul școlii poate fi mai bine echipat pentru a răspunde nevoilor specifice ale elevilor resortisanți ai țărilor terțe, prin participarea la cursuri de

1 © Kampus PRODUCTION / pexels.com

formare și dezvoltare profesională care le pot oferi competențe și resurse relevante pentru a îmbunătăți legăturile sociale în școală și pentru a adapta curriculumul în funcție de nevoile de învățare ale resortisanților țărilor terțe. Este important faptul că aceste inițiative de formare interculturală sunt benefice pentru întreaga comunitate școlară și îmbunătățesc perspectivele de incluziune pe termen lung prin efortul de a diminua efectele pe care dificultățile materiale sau rețelele de sprijin limitate le au asupra oportunităților viitoare ale resortisanților țărilor terțe.

Privire de ansamblu asupra bunelor practici

Școli pentru toți - Crearea de școli incluzive prin formarea profesorilor

Actor(i) responsabili cu implementarea: Centrul European Wergeland, Ministerul grec al Educației și Afacerilor Religioase, Consiliul Europei.

Proiectul „Școli pentru toți” își propune să se asigure că școlile grecești sunt incluzive și primitoare pentru toți. Prin intermediul acestui proiect, directorii de școli, profesorii și familiile beneficiază de formare specializată pentru a învăța noi modalități de a promova un mediu de învățare stimulat și incluziv.

Formarea oferă personalului școlar și familiilor elevilor instrumentele, competențele și încrederea necesare pentru a gestiona conflictele și pentru a face față intoleranței, discriminării, rasismului și discursului instigator la ură. Pe tot parcursul anului școlar, echipele școlare compuse din directori de școli, profesori și reprezentanți ai părinților sunt instruite și îndrumate de formatori cu experiență. Întreaga școală participă la ateliere și alte activități.

Este important faptul că proiectul se adresează întregii comunități școlare, nu doar personalului didactic. Această caracteristică contribuie la difuzarea cunoștințelor și a celor mai bune practici în întreaga comunitate școlară. Prin consolidarea capacităților specifice, proiectul contribuie, de asemenea, la eliminarea stereotipurilor negative care îi afectează pe resortisanții țărilor terțe în mediul școlar.

Proiectul „Școli pentru toți” este implementat în cadrul programului de dezvoltare locală și reducere a sărăciei de către Centrul European Wergeland (EWC), sub auspiciile Ministerului Educației și Cultelor și cu sprijinul Institutului de Politici Educaționale (IEP).

Răspunsul la „Provocările coexistenței interculturale” - Slovenia

Actor(i) responsabili cu implementarea: Institutul pentru Proiecte de Consiliere Psihologică și Dezvoltare Educațională (Institutul ISA) și un consorțiu de școli primare și secundare..

Scopul proiectului „Provocările conviețuirii interculturale” este de a îmbunătăți competențele managerilor și profesioniștilor din domeniul educației, asigurând că sistemul educațional sloven este incluziv și primitor pentru copiii din medii diferite. Proiectul oferă soluții practice la nevoia unui program de lucru sistemic pentru copiii resortisanților țărilor terțe și la lipsa unei monitorizări regulate a activităților din sistemul educațional sloven.

Activitățile includ servicii de consiliere școlară; cursuri intensive de slovenă ca a doua limbă; ateliere de lucru pentru îmbunătățirea climatului școlar; formarea continuă a experților - didactică, monitorizarea cunoștințelor elevilor și metode de evaluare.

Profesorii acționează ca puncte focale și sunt însărcinați cu stabilirea de rețele cu alți părinți și cu alte organizații locale. Acest lucru este esențial pentru succesul proiectului, împreună cu metodele de predare adaptate și activitățile de educație formală și informală oferite de școli.

Aula Intercultural - Săli de clasă diverse - Spania

Actor(i) responsabili cu implementarea: Sindicat - UGT.

Sindicatul UGT (Unión General de Trabajadores) a decis să abordeze nevoile de formare a profesorilor în materie de migrație și de gestionare interculturală pentru a îmbunătăți interacțiunea cu elevii lor.

În acest scop, UGT a dezvoltat Intercultural Classroom, o platformă privind interculturalitatea, cu accent special pe problemele legate de migrație. Platforma oferă conținut privind gestionarea diversității și interculturalitatea în Spania, facilitează activitățile de formare pentru profesori, învățători și educatori și promovează schimbul de cunoștințe în cadrul comunității educaționale.

Platforma are mai mult de un milion de utilizatori care vizitează site-ul anual și un buletin informativ cu aproximativ 4.000 de abonați. Utilizatorii provin din Peru, Argentina și Mexic, precum și din Spania.

Proiectul este finanțat de către Direcția Generală Migrație, Ministerul Incluziunii, Securității Sociale și Migrației (MISSM) și cofinanțat de către Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare (AMIF). Pe lângă UGT, în calitate de organism de punere în aplicare, centrele educaționale, consiliile școlare, ONG-urile și actorii privați participă, de asemenea, la sesiuni de formare, schimb de cunoștințe și activități de diseminare.

Aula Intercultural a reușit să creeze rețele, să încurajeze participarea din diferite țări, să ofere perspective diverse asupra managementului intercultural, să creeze conștientizare și să detecteze noi nevoi educaționale.

2. Limba

2 © Katerina HOLMES / pexels.com

Resortisanții țărilor terțe au o mulțime de competențe lingvistice din țările de proveniență. În ciuda acestui fapt, un nivel scăzut de cunoaștere a limbii țării gazdă și barierele lingvistice continuă să împiedice accesul egal la educație și la oportunitățile ulterioare de formare și de angajare. Pe lângă efectul pe termen scurt asupra învățării, de fapt, barierele lingvistice sunt susceptibile de a avea consecințe pe termen lung asupra educației și ocupării forței de muncă a resortisanților țărilor terțe, cu consecințe asupra incluziunii sociale mai largi și a bunăstării.

Din acest motiv, este esențial să ne asigurăm că studenții resortisanți ai țărilor terțe au acces la o pregătire lingvistică adecvată pentru a se pregăti să intre în sistemul educațional și pe piața muncii în condiții de egalitate cu ceilalți colegi din țara gazdă. În plus, programele de învățare a limbilor străine ar trebui să se bazeze pe abilitățile de ascultare, vorbire, citire și scriere existente ale resortisanților țărilor

terțe în limba (limbile) maternă(e) pentru a avansa apoi în dobândirea limbii în noua limbă a țării gazdă.

Privire de ansamblu asupra bunelor practici

Învățare pentru integrare - Învățarea limbii italiene din prima zi - Italia

Actor(i) responsabili cu implementarea: Regiunea Lombardia, în parteneriat cu ANCI Lombardia și alți 34 de parteneri (CPIA-uri, municipalități, organizații din sectorul terțiar).

„Învățare pentru integrare” („Conoscere per integrarsi”) este un proiect dezvoltat în Lombardia, Italia, și finanțat prin Fondul pentru azil, migrație și integrare 2014-2020.

Lombardia este prima regiune italiană după numărul de rezidenți resortisanți ai țărilor terțe, de facilitățile de primire și de diversitatea în ceea ce privește comunitățile existente de resortisanți ai țărilor terțe. Este, de asemenea, una dintre regiunile cu cel mai mare număr de intrări pentru reîntregirea familiei. Din aceste motive, învățarea limbii italiene ca limbă străină este crucială pentru incluziunea timpurie la nivel local.

Învățarea pentru integrare are ca scop promovarea incluziunii resortisanților țărilor terțe prin învățarea limbii italiene ca a doua limbă. Activitățile vizează în special vorbitorii de nivel A1 și A2 și includ cursuri suplimentare de limba italiană (organizate de 19 CPIA din Lombardia cu sprijinul Biroului Școlar Regional), servicii de sprijin pentru a facilita participarea (de exemplu, baby-sitting, mediere culturală), formarea funcționarilor din școli și din serviciile publice.

Pre-bacalaureat pentru refugiați - Pregătire pentru studiu și muncă - Țările de Jos

Actor(i) responsabili cu implementarea: UAF, Hogeschool Utrecht și AFAS

Pre-bacalaureatul pentru refugiați este un program derulat de Hogeschool Utrecht (Institutul de învățământ terțiar de științe aplicate) din 2016. Pe lângă cursurile academice, studenții beneficiază de cursuri de limba olandeză și de pregătire practică pentru adaptarea la sistemul universitar olandez. Abilitățile transversale și competențele interculturale sunt, de asemenea, integrate în curriculum. Un program de mentorat îi pune pe participanți în legătură cu alți studenți în primul, al doilea sau al treilea an la școală pentru a favoriza dezvoltarea rețelelor sociale personale.

Pregătirea lingvistică oferită în cadrul programului îndeplinește cerințele examenului de integrare obligatoriu pentru obținerea cetățeniei olandeze. Cursul este intensiv și nu poate fi combinat cu un loc de muncă cu normă întreagă. Din acest motiv, studenților li se permite să păstreze prestațiile sociale pentru a acoperi costurile de trai în timpul studiilor.

Pre-bacalaureatul a fost dezvoltat prin colaborarea dintre Hogeschool Utrecht din Utrecht, municipalitatea din Utrecht, fundația AFAS Software și UAF. Beneficiarii de protecție internațională sunt selectați pentru a lua parte la program de către UAF, în timp ce proiectul este derulat de către Hogeschool Utrecht.

Programul își propune să ofere o cale fiabilă și durabilă de obținere a calificărilor și de îndeplinire cu succes a cerințelor obligatorii de integrare.

MyRO - Construirea unei rețele regionale pentru integrarea migranților - România

Actor(i) responsabili cu implementarea: Organizația Internațională pentru Migrație (OIM); Asociația Global Help, AIDRom - Asociația Ecumenică a Bisericilor din România.

Rețeaua regională de integrare a migranților din România - MyRO are ca scop facilitarea incluziunii socio-economice a beneficiarilor de protecție internațională și a altor resortisanți ai țărilor terțe care locuiesc în Regiunea 6 (Giurgiu, Călărași, Ialomița, Teleorman, Olt și Dolj) prin intermediul asistenței integrate bazate pe nevoi.

Nevoia de instrumente suplimentare pentru a sprijini procesul de învățare este rezultatul unui proces de evaluare a nevoilor desfășurat în cadrul altor proiecte de integrare implementate de OIM și de partenerii săi în ultimii trei ani.

3. Consolidarea încrederii reciproce

Inițiativele care se adresează exclusiv studenților resortisanți ai țărilor terțe pot risca să creeze medii în care resortisanții țărilor terțe devin segregati, stigmatizați și izolați de restul comunității de învățare. Aceste consecințe neintenționate au efecte profunde asupra sănătății mentale și bunăstării resortisanților țărilor terțe. În cele din urmă, sentimentul de izolare influențează, de asemenea, performanțele lor școlare și capacitatea lor de a se dezvolta în țara gazdă.

Ca alternativă, activitățile care facilitează schimburile reciproce și încrederea sunt esențiale pentru promovarea unei mai mari coeziuni sociale prin educație, fiind cu adevărat participative și reciproc avantajoase, atât pentru resortisanții țărilor terțe, cât și pentru membrii comunității locale. Următoarele proiecte fac pași importanți în direcția facilitării amestecului social semnificativ între resortisanții țărilor terțe și comunitățile gazdă, arătând modul în care comunitățile școlare pot juca un rol vital în facilitarea întâlnirilor de impact și a schimbului de cunoștințe care permit dezvoltarea unor legături sociale pozitive mai puternice în timp. În special, inițiativele de sprijin peer-to-peer și de mentorat sunt evidențiate ca modalități semnificative de a crea încredere reciprocă, de a evita stigmatizarea și de a asigura o experiență de integrare mai ușoară.

3 © August DE RICHELIEU / pexels.com

Privire de ansamblu asupra bunelor practici

Mentorat II - Sprijin peer-to-peer pentru a începe viața universitară - Italia

Actor(i) responsabili cu implementarea:) OIM, Conferința Rectorilor Universităților Italiene (CRUI) și o rețea de 10 universități italiene (Universitatea din Roma La Sapienza, Universitatea din Padova, Universitatea din Napoli L'Orientale, Universitatea din Pisa, Universitatea din Bari Aldo Moro, Universitatea din Torino, Universitatea din Milano Bicocca, Universitatea din Sassari, Universitatea din Palermo, Universitatea din Calabria).

Acest proiect este inspirat de Programul Studenților Refugiați (SRP) promovat de către WUSC în Canada. Urmând acest exemplu, OIM a propus o abordare a coeziunii sociale condusă de tineri prin promovarea programelor de mentorat în instituțiile de învățământ superior.⁸

Programele de mentorat se bazează pe o abordare de la egal la egal. Studenții acționează în calitate de „mentori” și îi însoțesc pe alți studenți proveniți din familii de migranți în drumul lor spre a deveni membri cu drepturi depline ai comunităților academice și ai orașelor din care fac parte, precum și pentru a le oferi colegilor lor internaționali sprijin administrativ, academic și social.

⁸ Ministerul italian de Interne a sponsorizat o vizită de studiu în Canada, desfășurată în perioada 9-13 ianuarie 2017, în cadrul căreia trei municipalități au făcut schimb de practici de integrare cu omologii lor canadieni.

Scopul inițiativei este de a asigura o mai mare implicare instituțională, de a consolida colaborarea cu universitățile, de a încuraja participarea tinerilor și de a îmbunătăți procesul de comunicare, încurajând o schimbare a percepției comune asupra migrației.

Mentoratul II face parte dintr-un cadru național și regional dinamic în care instituțiile de învățământ superior au depus eforturi considerabile pentru a-i primi pe noii veniți. Acțiunile în acest domeniu includ sprijin financiar, proceduri de admitere simplificate, recunoașterea calificărilor, sprijin lingvistic și psihologic.

Refugees@campus - Țările de Jos

Actor(i) responsabili cu implementarea: Fondul de azil universitar (UAF), 27 de instituții de învățământ olandeze

Refugees@campus (2016-2018) a fost o inițiativă de mentorat studențesc condusă de UAF. Scopul său a fost acela de a oferi îndrumare refugiaților cu un nivel de educație ridicat în timpul studiilor lor la universități sau instituții de învățământ superior.

În trei ani, inițiativa a asociat aproape 500 de studenți refugiați sau cu probleme de azil (învățăcei) cu studenți olandezi mentori. Mentorii au fost responsabili să îi ajute pe cei care au beneficiat de mentorat să se orienteze în campus și să practice olandeza. Învățăceii trebuiau să îl familiarizeze pe mentor cu noua cultură. Potrivirea a fost coordonată de UAF și de instituția de învățământ. Pe întreaga durată a mentoratului (6-9 luni), personalul proiectului a fost disponibil pentru a răspunde la întrebări sau pentru a oferi îndrumare.

Refugees@campus a propus următoarele activități:

- activități sociale în campus și în jurul campusului pentru a dezvolta rețele personale și sprijin peer-to-peer;
- un modul de formare privind comunicarea interculturală.

Între vara anului 2016 și 1 aprilie 2018, au fost inițiate 450 de programe de mentorat în 27 de instituții de învățământ din Țările de Jos.

O evaluare internă efectuată de UAF a arătat că inițiativa a sporit stima de sine și competențele lingvistice ale studenților. Mentorii au indicat, de asemenea, câștiguri în materie de învățare, în special în ceea ce privește coaching-ul și comunicarea/cunoașterea interculturală.

InterACT+ - Participare activă și integrare - România

Actor(i) responsabili cu implementarea: Organizația Internațională pentru Migrație (OIM); AIDRom - Asociația Ecumenică a Bisericilor din România; Fundația Schottener - Servicii Sociale

Obiectivul InterACT+ este de a contribui la incluziunea socio-economică a titularilor de protecție internațională și a altor resortisanți ai țărilor terțe în societatea românească.

Echipa InterACT+ organizează activități educaționale pentru migranții cu ședere legală în România, atât copii cât și adulți. Activitățile includ, dar nu se limitează la, cursuri de limba română, sesiuni de orientare, educație financiară și înscrieri școlare. Un accent deosebit este pus pe abilitarea femeilor migrante, care participă, de asemenea, la sesiuni de consiliere de grup și/sau la sesiuni de discuții organizate de consilieri.

Proiectul adoptă o abordare comunitară și participativă în ceea ce privește incluziunea și dezvoltarea locală. În acest sens, sprijinul voluntarilor și al mediatorilor interculturali se dovedește extrem de util pentru a construi punți de legătură între resortisanții țărilor terțe și comunitatea gazdă. Aceste schimburi pot sprijini, de asemenea, în mod practic, evaluarea nevoilor de învățare și stabilirea priorităților activităților locale.

InterACT+ este pus în aplicare în strânsă cooperare cu Inspectoratul General pentru Imigrări (GII) și este finanțat în cadrul Fondului pentru azil, migrație și integrare (AMIF).

Medierea culturală ca punte de legătură între familiile de migranți și școlile din Novo mesto - Proiect dezvoltat în cadrul Centrului zilnic pentru copii - Slovenia

Actor(i) responsabili cu implementarea: Asociația pentru dezvoltarea muncii voluntare Novo mesto (DRPD)

Centrul zilnic din Novo mesto oferă activități pentru copii, inclusiv pentru copiii resortisanți ai țărilor terțe, care reprezintă cea mai mare parte a utilizatorilor săi. Centrul oferă programe sociale și educaționale pentru familii, inclusiv cursuri de limba slovenă, precum și servicii de interpretare și mediere culturală. În special, proiectul de mediere culturală se concentrează pe aducerea de mediatori culturali în școlile primare locale.

În ultimii zece ani, școlile primare din Slovenia s-au confruntat cu o creștere semnificativă a numărului de elevi vorbitori de limba albaneză. Datorită prezenței unui mediator cultural, procesul de învățare poate răspunde mai bine nevoilor acestor copii, abordând, în același timp, stereotipurile și reducând tensiunile. Medierea culturală poate facilita, de asemenea, procesul de incluziune a familiilor de resortisanți ai țărilor terțe în noile lor comunități locale.

Proiectul este coordonat de DRPD și activitățile se desfășoară în cinci școli primare din Novo mesto. În plus, există o cooperare strânsă cu familiile copiilor resortisanți ai țărilor terțe și cu instituțiile sociale și de sănătate din Novo mesto.

Programul contribuie la îmbunătățirea performanțelor și a experienței școlare a copiilor. De asemenea, sprijină activitatea profesorilor cu acest grup țintă, consolidând încrederea și cooperarea cu familiile. În plus, programul permite familiilor să înțeleagă mai bine sistemul educațional sloven și să stabilească contacte cu alți părinți.

4. Dezvoltarea competențelor interculturale

4 © cottonbro / pexels.com

Permițându-le studenților și familiilor de resortisanți ai țărilor terțe, să dezvolte abilități interculturale colaterale pentru a avea acces la educație, experiența generală a acestora, precum și perspectivele lor în țara gazdă se pot îmbunătăți. În timp ce obstacolele administrative și noile sisteme educaționale se dovedesc a fi o provocare pentru noii veniți, inițiativele de mai jos arată cum este posibilă abilitarea viitorilor studenți resortisanți ai țărilor terțe și a familiilor acestora prin consolidarea competențelor lor interculturale și îmbunătățirea accesului la servicii în coordonare cu furnizorii de servicii, instituțiile și organizațiile private locale.

Privire de ansamblu asupra bunelor practici

TEAMS (Tuscany Empowerment Actions for Migrant System) - Italia

Actor(i) responsabili cu implementarea: Departamentul de Educație al Ministerului Educației din Regiunea Toscana, în parteneriat cu Regiunea Toscana și 7 școli.

TEAMS (Tuscany Empowerment Actions for Migrant System) propune un sistem integrat de acțiuni pentru a îmbunătăți accesul la servicii pentru resortisanții țărilor terțe din Toscana. Scopul său este de a promova integrarea prin multiculturalism, egalitate de șanse și dezvoltare socio-economică favorabilă incluziunii.

Una dintre acțiuni se concentrează pe serviciile școlare și are ca scop promovarea rezultatelor școlare ale tinerilor resortisanți ai țărilor terțe, precum și participarea familiilor acestora. Pe baza proiectelor anterioare (de ex. „Școli fără frontiere”), obiectivele generale ale TEAMS includ:

- asigurarea unei oferte școlare omogene și adecvate din punct de vedere calitativ în regiune;

- sprijinirea procesului de incluziune școlară în coordonare cu furnizorii locali de servicii;
- sprijinirea rezultatelor școlare și reducerea ratei abandonului școlar;
- facilitarea schimburilor între familii și cu instituțiile de învățământ;
- promovarea unui sistem integrat care să implice școlile, familiile, comunitățile locale, entitățile și organizațiile sociale private;
- crearea proiectelor educaționale stimulante și oportunități concrete de creștere.

Acțiunile TEAMS se bazează pe un cadru de guvernare locală care implică instituții sociale locale și private. Se bazează pe o planificare în comun, implicând atât beneficiarii, cât și părțile interesate. Un grup de lucru tehnic este însărcinat cu punerea în aplicare globală. Concret, liceul ISIS A. Gramsci-JM Keynes din Prato a activat o rețea de școli participante identificate pe baza unor criterii specifice pentru a coordona și monitoriza implementarea acestui set de activități. Această rețea include și tineri și a dezvoltat planul de acțiune al activităților din cele șapte școli partenere, inclusiv programe de orientare, ateliere de vară, acțiuni de sprijin.

Corelarea teoriei cu practica la școala primară Livada din Slovenia

Actor(i) responsabili cu implementarea: Școala primară Livada

Școala elementară Livada pr opune practici interculturale și abordări educaționale de pionierat și incluzive în Slovenia. Pe lângă clasele pregătitoare, școala Livada are cursuri "introductive" și "de continuare", în cadrul cărora copiii - pe lângă învățarea limbii slovene - dobândesc competențe practice care contribuie la integrarea lor. Elevii pot beneficia, de asemenea, de sprijin suplimentar individual și/sau de grup.

Proiectul a fost inițiat ca răspuns la nevoia de cursuri suplimentare de limbă slovenă. Acesta s-a dezvoltat într-un program de predare inovator pentru a răspunde provocărilor cu care se confruntă copiii TCN, cum ar fi excluziunea socială și dificultățile în învățarea limbii slovene. Școala a dezvoltat un model pe două niveluri de înscriere a copiilor migranți (în special a copiilor solicitanți de azil și a copiilor cu un fundal lingvistic foarte divers), prima fază concentrându-se pe competențele lingvistice, apoi, în cea de-a doua fază, elevul participă treptat la clasele obișnuite, beneficiind în continuare de sprijin lingvistic. În plus, școala se angajează să creeze un mediu primitiv prin diverse eforturi.

Programul CaixaProinfancia - Spania

Actor(i) responsabili cu implementarea: Fundación CEPAIM – Fundación la Caixa

CaixaProinfancia oferă sprijin educațional, echipament școlar, tabere de vară, ateliere educaționale cu familiile, sprijin pentru alimentația și igiena copiilor, achiziționarea de ochelari și aparate auditive, precum și sprijin psihologic.

Obiectivele programului sunt:

- să promoveze dezvoltarea abilităților copiilor și adolescenților și ale familiilor acestora, care să îmbunătățească procesele lor de integrare socială și de autonomie;
- să promoveze dezvoltarea socială și educațională a copilăriei și adolescenței în contextul familial, școlar și social;
- să dezvolte și să pună în aplicare un model de acțiune socială și educațională cuprinzător care să contribuie la îmbunătățirea oportunităților de dezvoltare socială și educațională a copiilor și a familiilor acestora;
- să contribuie la creșterea gradului de conștientizare și la mobilizarea societății pentru eradicarea sărăciei în rândul copiilor.

Programul CaixaProinfancia a fost înființat de Fundación la Caixa în colaborare cu diverse universități spaniole. CaixaProinfancia încearcă să reducă rata sărăciei în rândul copiilor și a excluziunii sociale cu sprijinul Fundației CEPAIM și al altor ONG-uri. Programul este prezent în provinciile spaniole Sevilla, Murcia, Ciudad Real și Valencia. Proiectul se bucură și de colaborarea municipalităților.

Programul implică participarea CaixaProinfancia (Fundația la Caixa), a coordonatorilor regionali, a ONG-urilor, a consiliilor municipale, a universităților or și a familiilor.

5. Nevoi specifice

Accesul la educație și obținerea unor rezultate bune la învățătură nu se realizează întotdeauna fără probleme pentru copiii care trăiesc în condiții dezavantajate, care nu au rețele de sprijin familial sau care aparțin unor grupuri subreprezentate.

După cum sugerează următorul exemplu, datele privind abandonul școlar și frecventarea școlii sugerează că anumite grupuri de copii, cum ar fi minorii neînsoțiți care trăiesc în centre de primire din Grecia sau copiii romi și sinti din Țările de Jos, au nevoie de inițiative specifice care să le asigure accesul adecvat la educația formală.

Este important faptul că satisfacerea nevoilor specifice ale elevilor resortisanți ai țărilor terțe poate fi realizată prin creșterea prezenței grupurilor de resortisanți ai țărilor terțe, subreprezentate în rândul cadrelor didactice/consiliilor școlare și prin asigurarea faptului că cadrele de politici naționale se bazează pe dovezi, ținând cont de nevoile cu adevărat existente.

5 © Yan Krukov / pexels.com

Privire de ansamblu asupra bunelor practici

Formare în domeniul educației non-formale pentru educatorii care lucrează în centrele de cazare pentru copiii migranți neînsoțiți - Grecia

Actor(i) responsabili cu implementarea: Unitatea pentru integrarea și sprijinirea minorilor neînsoțiți - Secretariatul special pentru protecția minorilor neînsoțiți - Ministerul grec al Migrației și Azilului și ARSIS, ELIX, METADRASI, SOS villages, Sponsored Teachers (Ανάδοχοι Εκπαιδευτικοί)

Pedagogii care lucrează în centrele de cazare pentru copiii migranți neînsoțiți au fost invitați să participe la un curs de formare de șase luni. În fiecare săptămână, un ONG cu expertiză în domeniul educațional și experiență în predarea cursanților resortisanți ai țărilor terțe a fost invitat să țină un atelier.

Programul a fost inițiat ca răspuns la o lipsă generală de capacitate și la metodele de predare omogene din centrele de primire, precum și la dificultățile de înscriere a copiilor în învățământul formal.

În cadrul formării, pedagogii care lucrează cu copiii migranți neînsoțiți au primit instrumente pentru a se descurca în procedurile de înscriere, materiale de învățare omogene pentru educația non-formală, metode de consiliere a elevilor și platforme de schimb de cunoștințe și informații.

Sinti și romi care lucrează pentru educație incluzivă - Țările de Jos

Actor(i) responsabili cu implementarea: Nederlands Instituut Sinti en Roma (NISR), KPC Groep, institute de învățământ (ROC) și diverse municipalități

Proiectul de asistență educațională sinti/romă în școlile primare a oferit cursuri de formare membrilor comunității sinti și romă din Țările de Jos pentru a deveni asistenți pedagogi. Între 2005 și 2010, opt femei participante au fost instruite în școli primare din diferite municipalități din provinciile Limburg și Noord-Brabant.

Această inițiativă a făcut parte dintr-un program guvernamental mai amplu, care avea ca scop creșterea ratei de prezență și de participare a copiilor romi și sinti în învățământul olandez. Ratele de participare și de prezență a copiilor romi și sinti sunt foarte scăzute în instituțiile de învățământ olandeze. Astfel de tipare sunt întărite de lipsa de reprezentare a minorităților în personalul și în consiliile de administrație ale școlilor, ceea ce creează o spirală negativă de slabă reprezentare a elevilor. Comunitățile de romi și sinti sunt în mare măsură subreprezentate în toate fațetele societății olandeze, iar politica publică acordă o atenție limitată acestui aspect.

Această inițiativă a avut ca scop creșterea ratelor de participare și de prezență și creșterea gradului de conștientizare a comunității cu privire la valorile educației prin formarea și îndrumarea membrilor comunității pentru a deveni asistenți ai profesorilor.

Participanții au urmat un curs de formare a cadrelor didactice o zi pe săptămână și au efectuat un stagiul de practică la o școală primară frecventată de copii romi sau sinti. Aceștia au urmat un curs pregător și au fost repartizați cu un mentor pe durata proiectului. După finalizarea formării, care a durat între trei și cinci ani, în funcție de experiența anterioară a participanților, aceștia au continuat să primească îndrumare din partea experților externi în educație și a managerilor de proiect (Timmermans, 2016).

Cinci din opt participanți au finalizat cursul de formare, ceea ce i-a calificat pentru a începe un loc de muncă în calitate de asistent didactic. Un alt impact al proiectului a fost că ratele de prezență și de participare a elevilor sinti și romi au crescut în provinciile participante. În plus față de rolul lor ca asistenți de predare, participanții la proiect reprezintă comunitatea lor ca modele pozitive pentru copii și tineri, în plus față de creșterea gradului de conștientizare a importanței educației în cadrul comunității.

Contribuția Includ-EU la educația incluzivă

Pandemia a exacerbat riscul de excludere, ceea ce a dus la perspective slabe de integrare pentru migrații care nu au competențe digitale sau au **competențe digitale limitate**. Consolidarea acestor competențe a devenit un factor crucial pentru coeziunea socială și pentru a asigura accesul la serviciile publice și la educație.

În cooperare cu OIM Slovenia, Centrul de educație a adulților din Jesenice va dezvolta și va pune în aplicare un **program personalizat de consolidare a capacităților interculturale pentru a îmbunătăți competențele digitale ale comunităților locale de migrații**. Proiectul va oferi, de asemenea, cursuri de formare lingvistică și sfaturi practice despre cum să acceseze serviciile locale.

Activitățile de grup, inclusiv atelierile de lucru, activitățile de petrecere a timpului liber și consilierea individuală, vor avea ca scop îmbunătățirea competențelor digitale ale migrațiilor, necesare pentru participarea și incluziunea lor. În cadrul proiectului se va lucra, de asemenea, la utilizarea serviciilor digitale legate de securitatea socială, sănătate, educație, chestiuni administrative etc. În plus, pe tot parcursul programului, participanții vor avea ocazia să exerseze limba slovenă și să își îmbunătățească cunoștințele de limbă.

Acest proiect pilot a fost conceput ca răspuns la nevoia tot mai mare a populației locale de migrații de a avea acces la cursuri suplimentare de limbi străine și de IT. O evaluare ex-ante și ex-post a competențelor digitale va furniza informații esențiale cu privire la nevoile reale de formare în rândul populației migrante. Este important faptul că o astfel de evaluare nu a mai fost realizată până acum la nivel local în Slovenia. Proiectul pilot va fi deosebit de inovator în măsura în care va oferi un răspuns bazat pe dovezi la decalajul digital și lingvistic care îi afectează pe noii veniți.

Pentru a spori participarea migrațiilor în comunitatea digitală și, în același timp, pentru a asigura vizibilitatea activităților proiectului, poveștile participanților la proiect vor fi împărtășite pe site-ul proiectului.

Prin urmare, proiectul va consolida competențele și capacitățile părților interesate la nivel local și va facilita incluziunea și coeziunea, în conformitate cu Inițiativa globală comună a OIM privind diversitatea, incluziunea și coeziunea socială (Inițiativa DISC).

Concluzii

Educația este un **drept universal al omului** și o **condiție prealabilă pentru emancipare**. O educație de calitate generează beneficii de anvergură, deoarece le permite elevilor să își dezvolte capacitatea de rezistență, îi pregătește să participe la societăți dinamice și îi încurajează să își atingă potențialul maxim. Dacă statele doresc să progreseze în direcția atingerii Obiectivului de Dezvoltare Durabilă (ODD) 4: „Asigurarea unei educații de calitate favorabile incluziunii și echitabile și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți”, trebuie să se țină seama de nevoile educaționale specifice ale resortisanților țărilor terțe.

Atunci când resortisanților țărilor terțe și elevilor din comunitățile gazdă li se oferă șansa de a reuși în mod echitabil în sistemele naționale de educație, societățile devin spații mai coezive și mai productive, care favorizează o mai mare acceptare și bunăstare pentru toți.

Deși au fost luate măsuri concrete pentru a face sistemele educaționale mai favorabile incluziunii, atât **accesul, cât și participarea la educație și învățare** se dovedesc a fi o provocare pentru resortisanții țărilor terțe care locuiesc în țările Includ-EU. Cursanții resortisanți ai țărilor terțe - atât copiii, cât și adulții - și familiile lor se confruntă cu provocări considerabile atunci când încearcă să participe la educația formală, inclusiv bariere culturale, dificultăți socio-economice și obstacole administrative și juridice.

Pentru a emancipa pe deplin resortisanții țărilor terțe și pentru a beneficia de diversitatea culturală, este important să se instituie măsuri care să abordeze dificultățile întâmpinate de imigranți și de copiii acestora în ceea ce privește învățarea **cu prezență fizică și la distanță**.

În cadrul acestei informări, prezentarea generală a bunelor practici privind accesul la educație în țările vizate de Includ-EU sugerează următoarele priorități de politică:

- ⇒ **consolidarea formării interculturale a cadrelor didactice și a capacităților:** accesul la educație nu este suficient dacă nu este însoțit de o educație de calitate care să le permită elevilor resortisanți ai țărilor terțe să își dezvolte potențialul. Din acest motiv, este important să le oferim profesorilor și consilierilor școlare instrumentele necesare pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor de învățare ale elevilor, în special în contexte multiculturale;
- ⇒ **să ofere formare lingvistică suplimentară** resortisanților din țările terțe încă de la început, pentru a limita consecințele pe termen lung ale diferențelor de nivel lingvistic asupra viitoarelor lor oportunități de educație și de angajare, precum și asupra bunăstării și participării lor în societate;
- ⇒ **să stimuleze inițiativele care favorizează participarea și încrederea reciprocă:** în timp ce sprijinul educațional destinat resortisanților țărilor terțe riscă să îi stigmatizeze și să îi izoleze, inițiativele participative și sistemele peer-to-peer favorizează o mai mare încredere și implicare în viața studentescă și în activitățile culturale;
- ⇒ **să ofere oportunități de dezvoltare a competențelor interculturale colaterale care îmbunătățesc accesul la educație:** Elevii resortisanți ai țărilor terțe și familiile acestora pot beneficia de informații și cursuri de formare cu privire la modul de navigare în noile sisteme educaționale și administrative, în coordonare cu furnizorii locali de servicii și rețelele de sprijin;

- ⇒ **să abordeze nevoile specifice în materie de educație ale grupurilor dezavantajate și subreprezentate de resortisanți ai țărilor terțe**, în special ale minorilor neînsoțiți, ale celor care locuiesc în centre de primire izolate sau în zone neurbane, precum și ale minorilor sinti și romi. Pentru a asigura accesul efectiv al acestora la educația formală, este extrem de important să se asigure că sunt reprezentați în sistemul de învățământ și că condițiile lor efective de învățare sunt luate în considerare în cadrul politicilor educaționale generale;
- ⇒ **să asigure învățarea continuă pentru toți copiii și cursanții prin formare în domeniul IT și prin furnizarea de echipamente digitale**: pentru a sprijini tranziția și adaptarea la sistemele digitale de formare și educație, este esențial să se asigure că toți copiii și cursanții au acces la instrumente/dispozitive adecvate de învățare electronică, precum și la activități de formare pentru a-și consolida competențele în domeniul IT.

Bibliografie

- AIDA, 2021. *Raport pe țară: Grecia*. Disponibil la ecre.org/aida-2020-update-greece. Accesat pe 10 februarie 2022.
- Avance-Impact, 2018. *Leefomstandigheden van kinderen in azc's*. Disponibil la www.unicef.nl/files/Kindinazc-samenvatting-onderzoek-2018.pdf. Accesat pe 10 februarie 2022.
- ELSTAT, 2019. Disponibil la www.statistics.gr/en/statistics/pop. Accesat pe 10 februarie 2022.
- Comisia Europeană, 2022. *Ucraina: Comisia propune protecție temporară pentru persoanele care fug de războiul din Ucraina și orientări privind controalele la frontieră*. Disponibil la aec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1469. Accesat pe 4 martie 2022.
- Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură, 2018. *Spațiul european al învățământului superior în 2018: Raportul de punere în aplicare a Procesului de la Bologna*. Disponibil la data.europa.eu/doi/10.2797/63509. Accesat pe 10 februarie 2022.
- INE, 2017. *Encuesta sobre la participación de la población adulta en las actividades de aprendizaje*. Disponibil la www.ine.es/dyngs/INEbase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176759&menu=resultados&secc=1254736195625&idp=1254735573113. Accesat pe 10 februarie 2022.
- OIM, 2019. *Învățământul superior pentru integrarea resortisanților țărilor terțe și a refugiaților în Europa de Sud. TandEm - Către un tineret migrant împuternicit în Europa de Sud*.
- MIPEX, 2020. Slovenia. Principalele constatări. Disponibil la www.mipex.eu/slovenia. Accesat pe 10 februarie 2022.
- MIUR, 2019. *Studenti fără cetățenie italiană, 2017/18*. Disponibil la www.miur.gov.it/documents/20182/250189/Notiziario+Stranieri+1718.pdf/78ab53c4-dd30-0c0f-7f40-bf22bbcedfa6?version=1.2&t=1562937526726. Accesat pe 10 februarie 2022.
- Mosora M. și C. Mosora, 2013. „Accesul la educație în România. Un studiu regional” *Procedia - Științe sociale și comportamentale*, vol. 93, pp. 915-920.
- OECD, 2020a. *Care este impactul pandemiei de COVID-19 asupra imigranților și a copiilor lor?* Disponibil la www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-is-the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-immigrants-and-their-children-e7cbb7de. Accesat pe 10 februarie 2022.
- OECD, 2020b. *Învățarea de la distanță când se închid școlile: Cât de bine sunt pregătiți elevii și școlile? Perspective din PISA*. Disponibil la read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=127_127063-iiwm328658&title=Learning-remotely-when-schools-close. Accesat pe 10 februarie 2022.

- OECD, 2021a. *Perspective privind migrația internațională*. Disponibil la www.oecd.org/migration/international-migration-outlook-1999124x.htm. Accesat pe 10 februarie 2022.
- OECD, 2021b. *GPS în materie de educație. Istoricul migraților*. Disponibil la gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41750&filter=all. Accesat pe 4 martie 2022.
- Simopoulos G. și A. Alexandridis, 2019. *Educația refugiaților în Grecia: integrare sau segregare?* Revizuirea migrației forțate, vol. 60. Disponibil la www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/education-displacement/FMR60_Education_2019.pdf. Accesat pe 10 februarie 2022.
- Timmermans R., 2011. *Sinti Scholen zich voor Onderwijs: Evaluatie van het project Opleiding Sinti tot Onderwijsassistent 2005 – 2010*. KPC Groep. Disponibil la www.owrs.nl/wp-content/uploads/2017/03/Sinti_scholen_zich_voor_onderwijs_internet-1.pdf. Accesat pe 10 februarie 2022.
- Timmermans R., 2016. *Onderwijs aan kinderen van woonwagenbewoners, Roma en Sinti: Monitor Primair Onderwijs 2014-2015*. KPC Groep. Disponibil la www.owrs.nl/wp-content/uploads/2017/03/Monitor-owrs-rapport-2012-2013.pdf. Accesat pe 10 februarie 2022.
- UNESCO, 2020. *Perturbarea și răspunsul educațional cu COVID-19*. Disponibil la en.unesco.org/news/covid-19-educational-disruption-and-response. Accesat pe 10 februarie 2022.
- UNESCO, 2022. *Ucraina: Răspunsul UNESCO la nevoile educaționale ale copiilor*. Disponibil la news.un.org/en/story/2022/03/1115122. Accesat pe 4 martie 2022.

Includ-EU

Educație

www.incluideu.eu

Acest proiect este finanțat prin fondul AMIF al Uniunii Europene